

Onderzoeksproject: “Meerdere Bloesemremedies als aanvulling van het
Koehoornmestpreparaat”

Onderzoek naar de potentie van Bloesemremedies als gespecificeerde en
gediversifieerde uitbreiding van het koehoornmestpreparaat.

De Groene Vallei

Dynamisch onderzoek en advies

Nijmegen, maart 2024
Voorwoord

Voor u ligt de rapportage van het onderzoeksproject “Meerdere Bloesemremedies als aanvulling van het Koehoornmestpreparaat” Onderzoek naar de potentie van Bloesemremedies als gespecificeerde en gediversifieerde uitbreiding van het koehoornmestpreparaat.

Het is onderdeel van overkoepelend onderzoek “Toepasbaarheid van Bloesemremedies in de landbouw” dat in 2019 is gestart, en een verdieping en verfijning van Dynamische bodemvitalisatie met Bloesemremedies dat in (2020) is afgerond.

Dit onderzoek is gericht op de exploratie van en zoektocht naar een gelijkwaardige werking van Bloesemremediecombinaties ten op zichte van het Koehoornmestpreparaat (BD500 preparaat) dat Rudolf Steiner tijdens de landbouwcursus in 1924 te Koberwitz introduceerde. Daarnaast wil ik met dit onderzoek aansluiten bij de fase van de huidige mensheidsontwikkeling dat ons uitdaagt tot het ontdekken van een individuele toegang tot de elementaire wereld, het in contact treden met de natuur en kosmos en vanuit verbinding en afstemming een samenwerking aan te gaan.

Problematisch voor de publiceerbaarheid van het onderzoek is mijn dyslexie. Mijn dyslexie zorgt ervoor dat het voor mij lastig is om op wetenschappelijk niveau te schrijven. Ik wil mijn vriendin bedanken voor de ondersteuning bij het schrijven van het verslag.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Martijn van den Huijssen.

Nijmegen, Maart 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inleiding, probleemschets.....	3
Eerder onderzoek.....	4
Hoofd en deelvragen	5
Hoofdstuk 1: Theoretisch kader en begripsafbakening.....	6
1.1 Rudolf Steiner, landbouw cursus en preparaten.	6
1.2 Bloesemremedies.....	7
1.3 Centrum voor natuuronderzoek: Perelandra	8
1.4 Deva van de tuin.....	8
1.5 Stijgbeelden	8
Hoofdstuk 3: methodologie.....	10
3.1 onderzoek locatie: De Watertuin.....	10
3.2 Methodiek	10
3.3 Procedure.....	12
3.4 data-verzameling en data-analyse.....	12
Hoofdstuk 4: Resultaten.....	13
4.1 Deelvraag 1.....	13
4.2 deelvraag 1, Individualisatie aspect van de Bloesemremedie preparaten.....	17
4.3 Deelvraag 2:.....	18
Hoofdstuk 5: Conclusie.....	21
Hoofdstuk 6: Discussie.....	24
Nawoord.....	26
Literatuurlijst.....	27
Bijlagen.....	28-39

*“Opdat de akker weer vol van leven is,
gewassen voortbrengt die vol levenskracht zijn.
Zodat de producten weer lichaam, ziel en geest kunnen voeden”.*

Onderzoeksproject: “Meerdere Bloesemremedies als aanvulling van het Koehoornmestpreparaat”
Onderzoek naar de potentie van Bloesemremedies als gespecificeerde en gediversifieerde uitbreiding van het koehoornmestpreparaat.

Inleiding

Op dit moment worden in de Biologisch-dynamische landbouw verschillende preparaten ingezet om de bodem en gewassen te ondersteunen bij de groei en het tot wasdom komen. Steiner (1924) benoemde dat de preparaten die hij heeft ontwikkeld, slechts een start zijn van de mogelijkheden om de bodem en gewassen op een natuurlijke manier te ondersteunen. In zijn landbouwcursus zet hij 12x aan tot experimenteren. In dit project wil ik onderzoeken in hoeverre Bloesemremedie-combinaties actief de bodemverbetering en gewasontwikkeling kunnen ondersteunen met bredere mogelijkheden als het Koehoornmestpreparaat (BD500)¹, door een meer individueel afgestemde samenstelling voor de landbouwindividualiteit waarvan de boer, zijn gewassen en de bodem deel uitmaken. Deze nieuwe preparaten verdienen het om qua werking te vergeleken worden met het Koehoornmestpreparaat, vanaf heden beschreven onder de noemer BD500.

De huidige fase van de mensheidsontwikkeling daagt ons uit tot het ontdekken van een individuele toegang tot de elementaire wereld, het in contact treden met de natuur en kosmos en vanuit verbinding en afstemming een samenwerking aan te gaan. Deze verbinding en afstemming is altijd uniek, omdat dit een individuele ontwikkelingsweg is. Een uitdaging omdat er een mondiaal probleem is van bodemvershraling en afname van biodiversiteit. Hierin ligt een mogelijkheid voor de boer om de samenwerking met de natuur te herstellen of te verbeteren.

Vanuit deze optiek dient een preparaat afgestemd te zijn op de landbouwindividualiteit (boer, bodem, elementwezens/deva en al wat leeft en groeit op het bedrijf. Door gebruik te maken van verschillende Bloesemremedies² kan het preparaat (Bloesempreparaat) optimaal afgestemd worden op de behoefte van de bodem en haar gewassen. De Bloesempreparaten worden afgestemd op de bodem door gebruik te maken van de methodiek voor Dynamische bodemvitalisatie³. De boer heeft daarmee een centrale rol en kan het bewustzijn vergroten voor de behoeften van de bodem, zijn bedrijf, zijn eigen individualisering en zijn omgeving omdat dit preparaat bij elke boer naar het land kan worden afgestemd en gedoseerd.

¹ “Biodynamische preparaten versterken de samenhang en de eigenheid van een landbouwbedrijf als levend organisme. Dit draagt bij aan de productie van hoogwaardige voeding voor lichaam en geest, die mensen ondersteunt in hun fysieke en mentale ontwikkeling” (Steiner, R. 1924). Door met preparaten te werken nodig je bewust de elementwezens uit die helpen bij het evt. kiemen en verdere groei van het gewas.

² “Bloesemremedies zijn een zeer verfijnde natuurgeneeswijze, gemaakt van de bloesems van wilde of biologisch geteelde planten, bomen of struiken. De remedies worden gebruikt voor gemoedsgesteldheden of emoties die uit evenwicht zijn geraakt. Nadat men het evenwicht van de geest weer in balans heeft gebracht, kan eventueel ook het lichaam zichzelf weer op natuurlijke wijze herstellen”. (B. Zaalberg 2013).

³ Dynamische bodemvitalisatie is een methodiek die zich richt op het herstellen van de natuurlijke balans in de bodem door samen te werken met de Landschapsdeva (Huijssen 2020).

Eerder onderzoek

Graag verwijs ik naar eerder afgerond onderzoek, waaruit is gebleken dat Bloesemremedies¹ en de methodiek voor Dynamische bodemvitalisatie de boer ondersteunen bij zijn bedrijfsvoering en hem/haar te helpen het contact met de elementaire wereld te herstellen/uit te breiden, wat nodig is om vitaliteit van de bodem en haar gewassen te bevorderen en zo bij te dragen aan een vitalisering van de aarde.

Bloesemremedies hebben de kwaliteit niet alleen aardse, maar ook kosmische krachten te vatten en zijn daarom heel geschikt voor de ontwikkeling van nieuwe preparaten. Het uiteindelijk doel van de Bloesempreparaten en Dynamische bodemvitalisatie is dat de boer meer bewust contact weet te maken met het totale bedrijf, de bodem, de gewassen en de Landschapsdeva² en zo de landbouwindividualiteit sturing kan geven.

Met mijn onderzoek zou ik ook graag een gesprek op gang willen brengen met de Stichting Demeter over de huidige Demeter certificeringsvoorwaarden, die naar mijn mening wat te statisch gericht zijn op het initiële BD preparatengebruik. Het is een uitdaging om de individueel-spirituele houding van de boer ook daarbij te betrekken en hoe deze bij kan dragen aan de kwaliteit van ons voedsel, de omgang met de bodem en ontwikkeling van een landbouw in de toekomst die meer in harmonie is met de natuur.

In 2019 ben ik gestart met onderzoek naar de waarde en inzetbaarheid van Bloesemremedies bij bodemproblemen in de landbouw. In 2020 heb ik in het kader van de BD-Master voor de BD-vereniging Nederland een onderzoek gedaan naar de werkzaamheid van Bloesemremedies bij verschillende grondtypen met verschillende bodemproblemen. In deze onderzoeken³ heb ik aangetoond dat Bloesemremedies naast een werking op de mens en dier, ook een werking hebben op de bodem. De Bloesemremedies kunnen handelingen die in het verleden gedaan zijn en een negatieve uitkomst voor het heden hebben herstellen, waardoor waarschijnlijk de Landschapsdeva beter haar taak om het landschap en al de elementwezens⁴ die onder haar werken op de juiste manier werkzaam te laten zijn. In dit proces wordt de balans in de bodem hersteld, waardoor de gewassen beter tot ontwikkeling komen. Het onderzoek heeft aangetoond dat het gebruik van Bloesemremedies bijdraagt aan het oplossen van bodemproblemen, waardoor de bodemvitaliteit en gewasontwikkeling toeneemt. Dit project wil vergelijkenderwijs Bloesemremediecombinaties benutten die actief de gewasontwikkeling en bodem ondersteunen met een vergelijkbare werking als het Koehoornmestpreparaat, maar met een meer individueel afgestemde werking op de landbouwindividualiteit. Deze nieuwe preparaten brengen op een subtiele en individueel afgestemde manier meer samenhang aan binnen de landbouwindividualiteit.

¹ Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op bodemvitaliteit (Huijssen, 2020). <https://www.degroene-vallei.nl/wp-content/uploads/2021/03/Onderzoekrapport-BD-Master.pdf>

² De Landschapsdeva is het overkoepelende wezen van een gebied, verantwoordelijk voor alle processen in dat gebied, zij oefent haar invloed uit op de andere elementaire wezens binnen dat gebied. Vaak is zij verbonden met een solitaire boom in het landschap.

³ Onderzoek naar de effecten van bloesemremedies op de bodemvitaliteit van tuinbouwgrond (Huijssen, 2019) <https://www.degroene-vallei.nl/wp-content/uploads/2021/03/Onderzoek-naar-de-effecten-van-bloesemremedies-op-de-bodemvitaliteit-van-tuinbouwgrond.pdf>
Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op de bodemvitaliteit (Huijssen, 2020).

<https://www.degroene-vallei.nl/wp-content/uploads/2021/03/Onderzoekrapport-BD-Master.pdf>

⁴ Elementwezens zijn fijnstoffelijke energieën die del uitmaken van de natuur. Elk elementwezen heeft een specifieke taak en verantwoordelijkheid in de natuur. Alle natuurlijke processen verlopen door de werking van de elementwezens. Processen zoals het kiemen van zaad, het groeien van gewassen, de uitwerking van het bodemleven, de vorming van de bodemstructuur, de opname van voedingsstoffen etc.

Dit onderzoek past in de lijn van eerder gedaan onderzoek, genaamd *Onderzoek naar effecten gebruik van Bloesemremedies op tuinbouwgrond (2019)* en *Vervolgonderzoek Dynamische bodemvitalisatie met Bloesemremedies (2020)*. Dit nieuwe onderzoek maakt deel uit van een groter project, genaamd *“Onderzoek naar toepasbaarheid van Bloesemremedies in de landbouw”*.

Vervolgonderzoek

Qua fasering van het overkoepelend onderzoek **“Toepasbaarheid van Bloesemremedies in de landbouw”** staat als vervolgonderzoek op de planning:

- Meer nieuwe preparaten te ontwikkelen die specifieke effecten en ondersteuning bieden voor de landbouwindividualiteit: boer, bodem, gewassen, elementenwezens deva.
- Cursussen en scholing ontwikkelen voor studenten en boeren met als thema's: het in contact komen met/ het herkennen van de elementwezens. Hoe Bloesemremedies en andere preparaten toepassen rekening houdend met de landbouwindividualiteit, maar ook in natuurgebieden.

Dit onderzoek

Dit onderzoeksproject betreft deelproject (DP) 3. De deelprojecten nog even op een rijtje:

DP 1: Onderzoek: Effecten gebruik van Bloesemremedies op tuinbouwgrond. (2019) [afgerond]

DP 2: Onderzoek: Dynamische bodemvitalisatie met Bloesemremedies (2020) [afgerond]

DP 3: Onderzoek:

Meerdere Bloesemremedies als aanvulling op het Koehoornmestpreparaat (2022- 2024)

Fase 1. Vooronderzoek 2022- Q1 2023

Fase 2. Vervolg/ verdiepend onderzoek 2025-2026

DP 4: Ontwikkeling en distributie van Bloesempreparaten en start scholing studenten en boeren van de methodiek Dynamische bodemvitalisatie. (2026)

DP 5: Verdere ontwikkeling Bloesempreparaten voor de landbouw (2026-2027)

DP 6: Scholing studenten en boeren (2026-.....)

De resultaten van het deelproject-3-onderzoek worden zichtbaar gemaakt door middel van stijgbeelden. De stijgbeelden worden gebruikt om de vitaliteit van het gewas en de werkzaamheid van het BD500 preparaat en de Bloesempreparaten in beeld te brengen. Dit onderzoek focust zich specifiek op een verbreding van de impuls die het BD500 preparaat geeft.

Beelden beoordelen

Om de beelden te beoordelen wordt de methodiek van het inlevend waarnemen gebruikt. Om goed, meningsvrij te kunnen schouwen gaat het erom dat het niet gaat om “Wat vind ik persoonlijk van de beelden”, maar wat spreekt er uit de beelden zelf. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de waarnemingsmethode van Goethe, hierbij spreken de beelden tot de mens. Verder maak ik gebruik van de kennis van de interpretatie van stijgbeelden en de wetmatigheden uit publicaties van: L. Kolisko

Hoofdvraag: Wat is de potentie van Bloesemremedies als gespecificeerde en gediversifieerde uitbreiding van het Koehoornmestpreparaat?

Deelvragen:

1. Welke combinaties hebben mogelijk een theoretische gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest- (BD500) preparaat?
2. Welke combinaties hebben een gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest- (BD500) preparaat bij toepassing in de praktijk?

Hoofdstuk 1:

Theoretisch kader en begripsafbakening

In deze paragraaf wordt een theoretisch kader geschetst waarin het onderzoek zich plaatsvindt. Naast deze theorie worden de meest gebruikte begrippen beschreven, omschreven en ingekaderd.

In het vorige onderzoek “Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op bodemvitaliteit” (Van den Huijssen 2020) is onderzocht welke effecten Bloesemremedies op de bodem waar gewassen geteeld op worden hebben. In dit vervolgonderzoek wordt dieper ingegaan op het toepassingsgebied van Bloesemremedies en word gekeken in welke mate een combinatie van Bloesemremedies een gelijkwaardige werking kunnen als het BD500 preparaat. In dit onderzoek wordt deels dieper in gegaan in de theorie die in het vorige onderzoek gebruikt is. Daarnaast wordt nieuwe theorie gebruikt om een diepere kennis op te doen over de werkzaamheid van BD500.

In paragraaf 1.1 Haal ik Rudolf Steiner, Dr. Bernhard Lievegoed aan. De theorie van Steiner en van Lievegoed vormen de basis van mijn onderzoek daarvanuit gekeken wordt welke werking het BD500 preparaat heeft, hoe ze is opgebouwd en waar ze haar kosmische krachten vandaan haalt. Rudolf Steiner beschrijft in de Landbouwcursus het gebruik van het BD500 preparaat om zowel de ontkieming, gewas groei van het gewas te bevorderen (Steiner, R. 1924). Dr. B Lievegoed bracht zijn inzichten over het BD500 preparaat uit in het boek “Planetenkrachten en levensprocessen” (Lievegoed, B 1950). Dat als bijdrage was geschreven om de door Rudolf Steiner genoemde preparaten beter te leren begrijpen. Hierna wordt in paragraaf 1.2 Ingegaan wat Bloesemremedies zijn en hoe deze werkzaam zijn. Om vervolgens het onderzoek van Perelandra te beschrijven naar het gebruik van Bloesemremedies op zowel mensen, planten, bodem, en leefomgeving (Wright, 2015). Hierna word een verwijzing gemaakt naar eerder gedaan onderzoek door De Groene Vallei en uitgelegd wat de Deva van de Tuin betekend en inhoud. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk zal beschreven worden wat Stijgbeelden zijn en hoe deze beeldvormende onderzoeksmethode toegepast wordt in dit onderzoek.

1.1 Rudolf Steiner, landbouwcursus en preparaten.

Rudolf Steiner is het grondlegger van de Antroposofie. Op vraag van een groep boeren heeft Rudolf Steiner in 1924 een achttal lezingen gegeven. Deze lezingen zijn gebundeld en gepubliceerd als de Landbouwcursus (Steiner, R. 1924). De landbouwcursus van Rudolf Steiner vormt de basis en het startpunt van de biologisch-dynamische landbouw.

Het doel van deze landbouwcursus is om boeren handvatten en inzichten te geven tot het kweken van voedsel dat de mens in al haar aspecten voedt. Steiner bedoelt hiermee, dat zowel het lichaam, de geest als de ziel van de mens gevoed wordt. Daarnaast geeft hij in de Landbouwcursus aanwijzingen om de grond waarop gekweekt wordt, te voeden zodat deze de gewassen tot volgroeide groenten en vruchten kan dragen. Steiner adviseert hierin het gebruik van preparaten. *“Biodynamische preparaten versterken de samenhang en de eigenheid van een landbouwbedrijf als levend organisme. Dit draagt bij aan de productie van hoogwaardige voeding voor lichaam en geest, die mensen ondersteunt in hun fysieke en mentale ontwikkeling”* (Steiner, R. 1924).

De website van Demeter geeft een duidelijke beschrijving van biologisch-dynamische preparaten. Zij beschrijven het als volgt: *“De klassieke biodynamische preparaten, zoals Rudolf Steiner die heeft beschreven, zijn twee spuitpreparaten en zes compostpreparaten. De spuitpreparaten (kiezel- en koemestpreparaat) worden over de gewassen of over de akker gespoten. Ze vormen samen een eenheid, waarbij het koemestpreparaat de verbinding van het gewas met de aarde versterkt en het kiezelpreparaat de verbinding met de vormende, kosmische krachten. De compostpreparaten (duizendblad-, kamille-, brandnetel-, eikenschors-, paardenbloem- en valeriaanpreparaat) worden aan de composthoop of de mest toegevoegd. Elk preparaat heeft een nummer gekregen (500 tot 507). Het gebruik van deze preparaten – ze worden ook wel bio-organisatoren genoemd – ondersteunt alle levensprocessen in de wijde omgeving van het landbouwbedrijf. Het maken en toepassen van biodynamische preparaten is een ritueel dat de verbinding van boeren en tuinders met de levensprocessen versterkt en hen scherpt als waarnemers. De preparaten bevorderen de afstemming van levensprocessen op kosmische ritmes en samenhangen. Dat draagt bij aan een vruchtbare bodem, aan gezonde planten en dieren, en aan optimale voedingskwaliteit (Demeter 2020).*

Lievegoed heeft de kosmische werking van het BD500 preparaat beschreven in het boek *“Planetenkrachten en levensprocessen”* (Lievegoed, B 1950), met daarin achtergrond en totstandkoming van de werking. In hoofdstuk ... zal dieper op deze stof ingegaan worden.

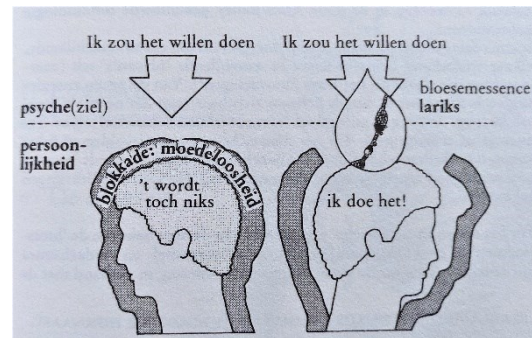
1.2 Bloesemremedies

“Bloesemremedies zijn een zeer verfijnde natuurgeneeswijze, gemaakt van de bloesems van wilde of biologisch geteelde planten, bomen of struiken. De remedies worden gebruikt voor gemoedsgesteldheden of emoties die uit evenwicht zijn geraakt. Nadat men het evenwicht van de geest weer in balans heeft gebracht, kan eventueel ook het lichaam zichzelf weer op natuurlijke wijze herstellen”. (Zaalberg, 2013)

Bloesemremedies worden ingezet mens en dier te helpen om lichamelijke en emotionele/geestelijke problemen te overkomen én om tot zelfverwezenlijking te komen. (Bloesemtherapie, Zaalberg 2013). Bloesemremedies worden verkregen door in meditatieve toestand contact te maken met de plant en de Deva van de plant. Deze plant vervolgens af te buigen in een schaal met water, op deze manier wordt de essentie van de plant aan het water afgegeven. Deze essentie wordt met alcohol geconserveerd en kan vervolgens gebruikt worden als Bloesemremedie (B. Zaalberg 2013). Bij de maak en het ontstaan van een Bloesemremedie zijn natuurwezens betrokken. Deze betrokkenheid zorgt ervoor dat in een Bloesemremedie allerlei elementen van deze natuurwezens (levenskrachten) vastgelegd zijn. Bij het toepassen van Bloesemremedies wordt deze opgenomen levenskrachten verspreid over het land. Op deze manier voedt het de grond en zijn omgeving. Door het gebruik van Bloesemremedies wordt de harmonie in het gebied hersteld, waardoor de natuurwezens zich beter kunnen vestigen en hun taak weer kunnen doen. Dat heeft uiteindelijk effect op de vitaliteit van de bodem.

Werking van Bloesemremedies

Bloesemremedies werken als een soort katalysator. Ze herstellen het op dat punt geblokkeerde contact tussen de ziel en de persoonlijkheid. De ziel kan zich weer 'laten horen' aan de persoonlijkheid. Waar disharmonie en verstarring heerste, ontstaat weer levende harmonie. (Scheffer 2008). De Bloesemremedies slaan een brug tussen jou en de blokkades om tot het antwoord te komen.

Figuur 1

Door contact te krijgen met het antwoord lost de blokkade zich op (fig. 1).

Omdat de Bloesemremedie hetzelfde trillingsgetal heeft, waarmee het betreffende psychische concept zou hebben geïmagineerd, kan deze substantie er invloed op uitoefenen en via de eigen harmonische trillingsfrequentie het betreffende energieveld weer harmoniseren (Scheffer 2008).

1.3 Centrum voor natuuronderzoek: Perelandra

In mijn vorig onderzoek "Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op bodemvitaliteit" (Van den Huijssen 2020) heb ik beschreven hoe door zelf in contact kan treden met de energie van een tuin en de bodem. Deze methode laat zien dat je samen kunt werken met de energieën die in en om de tuin leven. Het samenwerken wordt ook wel co-creëren genoemd. Door op deze manier te werken is het mogelijk op afgestemde wijze Bloesemremedies te kiezen en doseren.

1.4 Deva van de tuin

"Een Deva is de overkoepelende energie van de tuin. Deva is een verzamelnaam voor alle goddelijke of bovennatuurlijke wezens, en wordt gebruikt in het boeddhisme en het hindoeïsme. Het woord 'deva' verwijst in het Sanskriet naar alle wezens die op een hoger bestaansniveau leven dan mensen. Tot de deva's behoren dus zowel engelen als goden" (Stichting de Heraut 2017).

Om het werken met de Deva beter te kunnen begrijpen wil ik verwijzen naar mijn vorige onderzoek "Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op bodemvitaliteit" (Van den Huijssen 2020). Hoofdstuk 1.4 hier is een uitgebreide beschrijving te vinden over dit onderwerp.

1.5 Stijgbeelden

Een techniek dat historisch gezien ontwikkeld is door L. Kolisko op aanwijzingen van Steiner die experimenten met metaalverbindingen opzette. Zij deed dit om het gedrag van deze verbindingen op zichzelf, maar ook en in het bijzonder om de processen bij potentiëring van metaalzouten te exploreren. In de originele methode wordt op de volgende wijze uitgevoerd: Een strook filterpapier wordt tot een koker omgebogen en met behulp van een paperclip vastgezet. De koker wordt vervolgens rechtop in een speciaal schaalje geplaatst, waarin de te onderzoeken vloeistof zich bevindt. De vloeistof wordt daardoor in het filterpapier opgezogen. In het meeste gevallen gaat het om verdunde plantensappen of kompostaftrekzels, die weinig kleur aan het filterpapier geven. Om een duidelijk stijgbeeld te verkrijgen wordt na droging een tweede vloeistof in het papier opgezogen om het beeld te

laten ontwikkelen. In dit geval 1% Zilvernitraat. Het opzuigen van deze vloeistof gebeurt onder gecontroleerde omstandigheden waarbij temperatuur, luchtvochtigheid van belang zijn voor het verkrijgen van een eenduidig beeld. Bij het optrekken van het zilvernitraat wordt een stolp over het stijgbeeldglasje en filterpapier heen gezet om luchtvochtigheid beter te reguleren. (Amons et al., 1981). Na ontwikkelen ontstaat er een beeld waarin verschillende zones zichtbaar zijn. Ik gebruik de zones van Zalecka et. Al (2010) zie afbeelding hier onder.

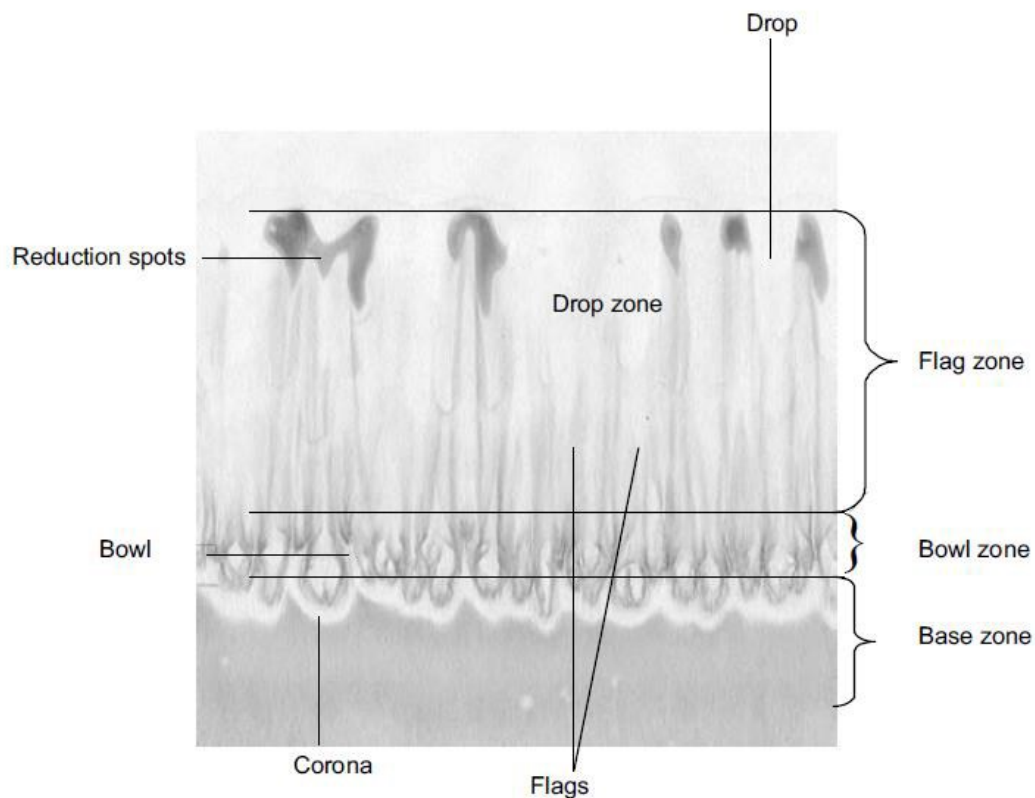

FIGURE 1. Zonal description of a Steigbild with groups of criteria for the visual evaluation.

Hoofdstuk 3, Methodologie

In hoofdstuk drie komt de methodologie van dit onderzoek aan bod. In paragraaf 3.1 wordt de tuinderij waar het onderzoek plaatsvindt beschreven. In paragraaf 3.2 wordt de onderzoeksmethode toegelicht. In paragraaf 3.3 staat een beschrijving van de onderzoeksprocedure. Ten slotte wordt in paragraaf 3.4 beschreven op welke manier data wordt verzameld en geanalyseerd.

3.1 onderzoek locatie: De Watertuin

Het onderzoek heeft plaats gevonden bij tuinderij de Watertuin dit is een biologisch-dynamische tuinderij van 18,5 ha met diverse groentegewassen.

3.2 Methodiek

Het onderzoek is een kwalitatief vooronderzoek, uitgevoerd bij één tuinderij. In het onderzoek zijn verschillende meetinstrumenten gebruikt om informatie te verzamelen. Het onderzoeksveld wordt ingezaaid met spinazie, hier worden stijfbeelden van gemaakt om de werkingen van verschillende preparaten met elkaar te vergelijken.

Onderzoeksveld

Op het tuindersbedrijf waar het onderzoek plaatsvindt is één gebied aangewezen door de tuinder als onderzoeksveld. Dit “onderzoeksveld” is één rij op de akker van 1,2 meter breed bij 25 meter lang. Deze rij is verdeeld in verschillende vakken van 1,2 mtr breed X 1mtr lang, met een tussenstrook van 0,4 mtr tussen elk vak. Deze strook van 0,4 mtr dient als overgangsbarrière zodat preparaten zich niet mengen. Het gehele onderzoeksveld incl. de tussen stroken worden met hetzelfde gewas (Spinazie) ingezaaid.

Het eerste vak en laatste vak blijven onbehandeld met preparaten en dienen als controleveld (0-meting).

Het onderzoeksveld zal er als volgt uit gaan zien. Vak 1 onbehandeld, vak 2 behandeld met BD-500, overgangsbarrière onbehandeld, vak 3 behandeld met BL-combinatie 1, overgangsbarrière onbehandeld, vak 4 rij behandeld met BL-combinatie 2, overgangsbarrière onbehandeld, vak 5 behandeld met BL-combinatie 3, overgangsbarrière onbehandeld, enz....

Het onderzoek wordt in duplex gedaan. Dat wil zeggen dat van elke onderzoek vak dat met preparaat x behandeld wordt, er een tweede vak is dat ook met preparaat x wordt behandeld.

Overzicht onderzoeksvelden:

Veld 1 is neutrale Spinazie	Veld 7 is Neurale Spinazie
Veld 2 is BD500	Veld 8 is BD500
Veld 3 is Bloesemremedie combinatie (BL combinatie) 1	Veld 9 is BL combinatie 1
Veld 4 is BL combinatie 2	Veld 10 is BL combinatie 2
Veld 5 is BL combinatie 3	Veld 11 is BL combinatie 3
Veld 6 is BL combinatie 4	Veld 12 is BL combinatie 4

Toepassing en verspreiding preparaten

Voordat de preparaten toegepast worden, wordt het water om het preparaat in op te lossen gedynamiseerd volgens de wijze dat R. Steiner in de landbouwcursus heeft beschreven. In het vooronderzoek is er voor gekozen dat de onderzoeker de preparaten zelfstandig zal toepassen en verspreiden. In vervolgonderzoek zullen de tuinders dit onder instructie zelfstandig toepassen op de onderzoeksvelden. Op deze wijze kan in het vervolgonderzoek ook de beleving en ervaring van de tuinder mee genomen worden in de resultaten. Na het dynamiseren van het water worden de preparaten elk opgelost in een in daarvoor bestemde glazen pot. De preparaten worden elk met een nieuwe borstel over de vakken verspreid.

Afbakening veldjes ter voorkoming van kruisbestuiving preparaten

Voor het toepassen van de preparaten wordt elk afzonderlijk te besproeien veld afgebakend met een Holon¹. Hierdoor zullen de effecten die de preparaten hebben zich ook beperken tot dit gebied. (Andeweg 2011). Naast dit zullen de controle veldjes (elk 0,5 mtr breed als extra barrière zorgen.

Daarbij wordt bij uitbrengen van de preparaten een houtenplaat gebruikt dat op de afscheiding van het vak gezet wordt om eventuele druppels die door de wind verspreid kunnen worden tegen gehouden.

Het contact maken met de Deva van de tuin.

Voor het toedienen van de Bloesempreparaten wordt eerst contact gemaakt met de Deva van de tuin. Door in meditatieve² toestand contact te maken met de Deva ga ik met haar in gesprek om te onderzoeken welke dosering er van de Bloesempreparaten nodig is. Voor deze methode verwijs ik naar mijn voorgaand onderzoek "Onderzoek naar de effecten van energetische bodemvitalisatie op bodemvitaliteit" (Van den Huijssen 2020).

Gewasmonsters

Als het onderzoek zijn einde nadert en de gewassen oogst klaar zijn, zullen monsters van de gewassen genomen worden. Elke monster bevat meerdere Spinazieplantjes. De wortel, steel en blad van de Spinazie zullen tot sap worden geraspt welk vervolgens gebruikt worden om Stijgbeelden van te maken.

De gemaakte Stijgbeelden zullen met elkaar vergeleken worden. Het doel hiervan is om het verschil zichtbaar te maken tussen de spinazie dat op grond groeit dat door verschillende preparaten is behandeld.

Fotografie

Een andere methode wat wordt ingezet, maar mogelijk niet gebruikt wordt tijdens het schrijven van het onderzoeksrapport is fotografie. Deze methode wordt ingezet om de visuele vordering en verschillen tussen de veldjes vast te leggen, om mocht dat nodig zijn bij

¹ Holon: Holon is het Griekse woord voor 'geheel'. Door een plattegrond van het project te maken en het bewust te omsluiten met een cirkel creëer je een holon. De holon is te vergelijken met een grens om een project heen. Het holon is een energetische klankkast. Hierdoor kan de gezonde eigentrilling van het project optimaal in trilling worden gebracht, en zal het zich daarmee ook beperken tot allen het omcirkelde project (Andeweg 2011).

² Bij een meditatieve toestand ben je je bewust van alle zintuiglijke informatie zonder dat je ratio (je denken) daar een betekenisverlening aangeeft. Je bent hierdoor volledig in het hier en nu (Andeweg 2011).

bijvoorbeeld onverklaarbare bevindingen, deze foto's met elkaar te kunnen vergelijken en deze resultaten mee te nemen in het eindrapport.

Bij elk bezoek aan het onderzoeksveld wordt een foto van elk vak op exact dezelfde hoogte en afstand van het gewas gemaakt. Tevens zullen de instellingen van de camera bij elke fotomoment identiek zijn.

3.3 Procedure

Het onderzoek beslaat 3-4 maanden, elke week weken zal er een bezoek worden gebracht aan de tuinderij. Het eerste bezoek start met het nemen van een bodemonster, afbakening onderzoek vakken en toedienen van de verschillende preparaten. De volgende bezoeken bestaan uit het bekijken van de gewasvorderingen, maken van foto's van de gewassen en wieden van onkruid. Tijdens het laatste bezoek wordt het gewas geoogst voor het maken van Stijgbeelden. In het lab worden de Stijgbeelden gemaakt en ontwikkeld. Na ontwikkeling worden deze in gescand om daarna bewaard te worden in het archief. Nadat deze stappen zijn afgerond volgt de data analyse.

3.4 data-verzameling en data-analyse

Na het laatste bezoek zal de spinazie geoogst worden en deze verwerkt worden tot Stijgbeelden. Het sap dat uit de gewassen gewonnen is om Stijgbeelden te maken, zal in de koelkast bewaard worden om twee dagen na de oogst een tweede reeks Stijgbeelden te maken, weer twee dagen later zal een derde reeks gemaakt worden.

Deze tweede en derde reeks zullen de rijping van de sappen weergeven en dus een beeld van de vitaliteit. Aangenomen wordt dat gewas dat met BD500 behandeld wordt een hogere vitaliteit heeft en dus minder snel degradatie laat zien. (Steiner, R 1924)

Vergelijking met de Stijgbeelden zal volgens twee stappen gedaan worden

1. Reeks 1,2,3 van elke veld worden onderling met elkaar vergeleken om de veranderingen te beschrijven die optreden in het proces van rijping
2. De Stijgbeelden van de verschillende onderzoeksvelden worden met elkaar vergeleken. De beelden van het veld waar BD500 op is uitgebracht zal hierin de "standaard" zijn waarmee elke veld mee wordt vergeleken.
3. Mochten er abnormaliteiten zijn kunnen de foto's die tijdens het onderzoek van de gewasgroei gemaakt zijn geraadpleegd worden.

Hoofdstuk 4: Resultaten

In hoofdstuk vier worden de onderzoeksresultaten weergegeven aan de hand de deelvragen van het onderzoek. In 4.1 zullen de resultaten van deelvraag 1 “Welke combinaties hebben mogelijk een theoretische gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest preparaat?” weergegeven worden. In 4.2 deelvraag 2: “Welke combinaties hebben een gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest preparaat bij toepassing in de praktijk?” De resultaten met betrekking tot de hoofdvraag worden besproken in hoofdstuk 5

1.1 Deelvraag 1

Welke combinaties hebben mogelijk een theoretische gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest- (BD500) preparaat?

“Het is als het ware dat de aarde zo vervuld wordt dat ze plant wil worden” (Steiner, R 1924).

Om antwoord te geven op deze vraag zal eerst beschreven worden hoe het Hoornmest BD500 preparaat vervaardigd wordt, om vervolgens te beschrijven welke Kosmische kwaliteiten in het BD500 preparaat zitten. Als deze kwaliteiten beschreven zijn, zal gekeken worden in welke planten deze Kosmische kwaliteiten terug te vinden zijn. Nadat dit beschreven is, wordt de stap gemaakt naar de Bloesemremedies en wordt gekeken of er combinaties te maken zijn, die het spectrum van Kosmische krachten dat het BD500 preparaat in zich draagt. Als afsluiting wordt ook aandacht gegeven aan het individuele aspect van de tuinder waarnaar in de inleiding van het onderzoek naar verwezen wordt.

Wat is het ‘BD500’ preparaat.

Het BD500 (Koehoornmestpreparaat) is een van de 7 preparaten die Steiner in de Landbouwcursus in 1924 beschreven heeft. Het preparaat wordt vervaardigd door koemest (van een drachtige koe) in een koeienhoorn te stoppen, deze in te graven, om te overwinteren in niet al te zanderige grond om vervolgens voor het moment van gebruik op te graven. Om het preparaat te verwerken tot spuitpreparaat, dat over de in te zaaien bodem verspreid wordt zal de droge mest uit de hoorn worden gehaald. Voor de gedroogde mest in het water gedaan wordt, zal het water in een emmer of ton gedynamiseerd (Steiner 1924) worden. In dit gedynamiseerde water wordt een kleine hoeveelheid van het preparaat in opgelost en vervolgens over de akker uitgebracht. Het uitbrengen van het preparaat kan op verschillende manieren gedaan worden door middel van een borstel, spuitsysteem (handmatig of automatisch) of op een eigen methode verspreid worden.

Kosmische/Astrale krachten in het BD500 preparaat.

Steiner spreekt in de Landbouwcursus over het preparaat als geconcentreerde, levenwekkende bemestingskracht. Doordat de mest in de hoorn tijdens de wintermaanden, waarin de aarde haar opgedane zonnekracht terug straalt de Kosmos (winterzonnekracht) ingegraven wordt. Wordt het preparaat ze hierdoor geconcentreerde winterzonnekracht dat levenwekkend en astralicerend op de bodem werkt. Ze werkt op het waterige en aarde-achtige, vermogen om anorganische van het aarde-achtige te overwinnen. Op deze wijze vervult ze de aarde om plant te willen worden.

Nadat Steiner in 1924 de Landbouwcursus heeft gegeven, is Dr. B.C.J. Lievegoed de preparaten gaan bestuderen. Hij bracht zijn inzichten uit in het boek "Planetenkrachten en levensprocessen, 1950". Dat als bijdrage was geschreven om de door Rudolf Steiner genoemde preparaten beter te leren begrijpen. In zijn uitgave vat hij de werking van het BD500 preparaat samen als: Geconcentreerde, levenwekkende winterzonnekracht, de zonnekracht, die via de binnenplaneten (Lievegoed, B 1950) wil werken en daardoor bij de plant werkt op kiemen, wortel ontwikkeling en groei. De besproeide grond kan deze levenwekkende (winter) zonnekrachten voor de plant aantrekken. E. Lamers van Buren spreekt in haar onderzoek "70 jaar praktijk, onderzoek en visie, 1995" dat het BD500 preparaat volgens Maria Thunn "gnomensoep" is.

Wat is de werkzaamheid van het BD500 preparaat.

Als we dieper op bovenstaande uitspraken ingaan en de werkzaamheid van het preparaat in losse onderdelen die samen een geheel maken bekijken. Zien we de volgende onderdelen; Koeienhoorn, Mest (van drachtige koe) en het begraven van de gevulde hoorn tijdens de winterperiode.

Dr. B.C.J. Lievegoed beschrijft in zijn boek "Planetenkrachten en levensprocessen, dat de hoorn gevormd is doordat de astrale krachten van de maan dat via het dierlijke werkt, zijn eindwerking in de hoorn vindt. Vanuit hier straalt ze terug het lichaam van de koe is (Lievegoed, B 1950) Ze heeft hierdoor een terug stralende, concentrerende eigenschap. Als we op dezelfde wijze kijken naar hoe de mest door het lichaam van de koe beweegt, zien we dat deze via de mond, keel, maag, darmen beweegt en vervolgens uitgescheiden wordt. Als we kijken naar welke kosmische/ astrale krachten hierbij betrokken zijn, zijn dat die van de binnenplaneten¹ (Lievegoed, B 1950), die hier de voornaamste werking hebben. De krachten van Mercurius komen in het lichaam van zowel mens als dier tot hun uiting in de darmen en de resorptie van sappen in deze darmen. Venus bij de blaas en nier-werking (uitscheiding en ondersteuning bij de resorptie van sappen) Het gras dat de koe eet gaat op zijn weg voordat het mest is door het gehele verteringskanaal van de koe. In de darmen en bij de resorptie van het vocht wordt ze vervuld met Mercurius en Venuskrachten. Die op deze wijze in het preparaat terecht komen.

Door de mest (Mercurius en Venuskrachten) in de terug stralende hoorn te stoppen worden de Mercurius en Venuskrachten hier geconcentreerd. Door deze hoorn tijdens de wintermaanden in de aarde te begraven wordt deze vervuld met de winterzonnekracht. De winterperiode wordt door Steiner ook wel beschreven als de tijd dat de aarde het meest stralend en actief is. Ze heeft in de zomer de lichtkrachten van de zon in zich opgenomen en straalt deze tijdens de winterperiode terug de kosmos in. (Steiner, 1924)

De hoorn, nu ingegraven, ontvangt van de aarde de winterzonnekracht. Deze kosmische/astrale kracht wordt met de Mercurius en Venuskracht geconcentreerd in de mest. Zo ontstaat er een geconcentreerde, levenwekkende winterzonnekracht dat via de binnenplaneten wil werken en daardoor een werking op het kiemen, de wortelontwikkeling en groei heeft. Besproeide aarde kan deze levenwekkende (donkere) zonnekracht voor de plant aantrekken. Het is als het ware dat de aarde zo vervuld wordt dat ze plant wil worden (Steiner, 1924).

¹ Binnen planeten zijn de planeten die gekeken vanuit de aarde naar de zon tussen de aarde en de zon hun loopbaan hebben. Dit zijn Maan, Mercurius en Venus

In het stuk op de voorgaande pagina's zijn de kosmisch werkzaamheden en het ontstaan van het BD500 beschreven. Nu gaan we de stap maken om deze kosmische/planeetkrachten terug te vinden in de Bloesemremedies.

Net zoals in het BD500 preparaat zoeken we binnen de Bloesemremedies ook naar de werkzaamheid van de binnenplaneten. Melly Uyldert schrijft in haar boek 'Sterren, mensen, kruiden' (1982) dat alle planten en dus ook kruiden een uitdrukking van de planeten van ons zonnestelsel in zich hebben. In elke plant of kruid komt één planeet meer tot uiting dan andere. Kijkend vanuit dit perspectief zijn, om een evenwichtige combinatie van Bloesemremedies dat een gelijkenis heeft aan BD500 preparaat, kruiden nodig die de Maan, Mercurius, Venus en (winter)zonnekracht eigenschappen in zich hebben.

Kruiden die deze krachten vertegenwoordigen zijn onder andere voor de Maan: de Eik en Waterlelie. Voor Mercurius zijn dat: Kamille, Haver en Pepermunt. Voor de Venus zijn dat Duizendblad, Aardbei en Hartgespan. En voor de (winter) Zonnekracht: Aardpeer.

Maankrachten

Eik: In de landbouwcursus spreekt Steiner (Steiner, 1924) over de Eik dat deze een regulerende werking heeft op de Maan krachten. Ze balanceert ze zodat deze in de juiste mate in de plant aanwezig zijn.

Waterlelie: Deze maanplant leeft in het water, met haar wortels diep in de koude modder. Haar groei en overleefwijze tijdens de wintermaanden komen overeen met de uitspraak "BD500 Werkt op waterige en aarde-achtige, vermogen om anorganische van aarde-achtige te overwinnen." (Steiner, 1924) Daarbij leeft ze in wat op aarde het meest zichtbare is dat onderhevig is aan de maan, het water.

Mercuriuskrachten

Kamille: Kijkend naar de kruidengeneeskrachtige werking van Kamille zien we dat deze een grote kracht heeft op de spijsvertering en bevat daarmee Mercuriuskrachten. Ze werkt daar kalmerend en regulerend en heeft een goede werking op de darmflora (Maessen 2009). Lievegoed beschrijft dat ze de eigenaardigheid heeft, de aarde dusdanig tot leven te wekken, dat zij buitengewoon stimulerend op de plantengroei kan werken. Lievegoed besluit met door Kamille te gebruiken men werkelijk gezondere planten kan telen.

Haver is aldus Melly Uyldert (Uyldert 1982) het Mercurius gewas bij uitstek, "met zijn los ophangende korrels, die in de wind bengelen zoals ook de blauwe korrels en andere op wind bewegende planten van Mercurius, even beweeglijk als de gedachten van de Mercuriale mens, aangeraakt door de mentale wind, die heilige geest!" In de kruidengeneeskunde is deze Mercurius eigenschap terug te zien door haar stimulerende werking op de slijmvliezen in de darmen.

Pepermunt: Pepermunt is gekozen voor haar werking op de spijsvertering. Doordat de spijsvertering de plek waar de Mercurius krachten in het lichaam van de koe het meeste tot haar uiting in het lichaam, maakt dat voor dit kruid gekozen is.

Venuskrachten

Aardbei: Aardbei een kruid dat geneeskrachtige werking heeft op de blaas, waar de venus krachten in de koe tot uiting komen en de vrouwelijke organen, en een “echte” Venus vrucht geeft (Uyldert 1982)

Hartgespan: Hartgespan is gekozen voor haar werking op de organen waar de venus krachten (deels samen met Mercurius) een uitwerking in hebben op de darmen. Het is de combinatie met het hart dat haar extra geschikt maakt voor toevoeging aan het preparaat omdat zonder het hart de warmte van Venus niet naar buiten kan komen.

Duizendblad: is vooral voor haar Venuskrachten gekozen, ze droeg in de Middeleeuwen de naam Hipercilium veneis, d.w.z. Venuswenkbrauw. Haar werking is dat ze levenwekkend, verfrissend, herstellend wat door roofofbouw verzwakt is en daarmee dus een ondersteunende werking op de plant heeft. Het kruid zit zowel in de kruidengeneeskunde als in preparaat 502 van de compost preparaten “(Steiner R, 1924)

(Winter)zonnekracht

Aardpeer:

De Aardpeer is gekozen omdat deze plant familie is van de zonnebloem, de plant die met haar bloem zo draait dat ze de hele dag in verbinding met zon staat. Haar knollen in de grond zitten vol met energie die ze in de zomerzon heeft opgedaan. De knollen worden tijdens de winterperiode in de bodem bewaart om in het voorjaar weer nieuwe scheuten te geven. Ze is daarmee een perfecte vertegenwoordiger van de zomerzonne energie dat tijdens de winterperiode, zich in winterzonnescene begeeft.

Nu de vertegenwoordigende kruiden voor de binnenplaneetkrachten gevonden zijn kan er door deze kruiden te combineren verschillende Bloesemremedie combinaties (BL Combinaties) gemaakt worden.

De kruiden Eik, Kamille en Duizendblad. Opvallend aan deze kruiden is dat zij in het Compost preparaat verwerkt zijn (Steiner, 1924). Dat maakt ook dat deze kruiden in de eerste BL Combinatie zitten.

Combinaties die uit bovenstaande zijn ontstaan:

BL Combinatie 1	BL Combinatie 2	BL Combinatie 3	BL Combinatie 4
Maan: Eik Mercurius: Kamille Venus: Duizendblad (Winter)zon: Aardpeer	Maan: Waterlelie Mercurius: Haver Venus: Aardbei (Winter)zon: Aardpeer	Maan: Eik Mercurius: Haver Venus: Aardbei (Winter)zon: Aardpeer	Maan: Waterlelie Mercurius: Pepermunt Venus: Hardgespan (Winter) zon: Aardpeer

4.2 Individualisatie aspect van de Bloesemremedie preparaten

Naast het terugvinden van planeeteigenschappen in kruiden, is de grondslag van dit onderzoek om aan te sluiten bij de huidige mensheidsontwikkeling. De fase waar we in zitten daagt ons uit tot het ontdekken van een individuele toegang tot de elementaire wereld, het in contact treden met de natuur en vanuit verbinding en afstemming een samenwerking aan te gaan. Hiermee wordt bedoeld op de verbinding die de tuinder vanuit zichzelf met de bodem, het (nog te planten) gewas en de kosmos heeft en aan kan gaan. Vanuit deze optiek dient een preparaat afgestemd te zijn op de landbouwindividualiteit (boer, bodem, elementwezens/deva en al wat leeft en groeit op het bedrijf. Door gebruik te maken van verschillende Bloesemremedies kan het preparaat (Bloesempreparaat) optimaal afgestemd worden op de behoefte van de bodem en de te planten gewassen. Elk kruid binnen het Bloesempreparaat kan in eigen verhouding toegevoegd worden aan de Bloesemcombinatie, zodat het optimaal aansluit bij wat de bodem en het gewas vraagt van de boer. De Bloesempreparaten worden afgestemd op de bodem door gebruik te maken van de methodiek voor Dynamische bodemvitalisatie¹. De boer heeft daarmee een centrale rol en kan zijn bewustzijn vergroten voor de behoeften van de bodem, zijn bedrijf, zijn eigen individualisering en zijn omgeving wat ten goede komt van de opbrengst en de harmonie waarmee hij samenwerkt met zijn bodem.

Bij het BD500 preparaat is de mest een product van de koe, ze heeft als gras een verteringsproces langs de organen gemaakt en daarmee een indruk van de planeten opgedaan. Als er met Bloesempreparaten gewerkt wordt, wordt deze innerlijke (dierlijke) kosmische reis niet gemaakt. Dit betekent dat de tuinder (in dit vooronderzoek de onderzoeker) een verbinding vanuit zichzelf, met de kosmos en dus de planeetkrachten maakt om het Bloesempreparaat van de juiste krachten te voorzien zodat ze gelijkwaardig kosmisch geladen is als het BD500 preparaat. De onderzoeker zal hierom tijdens het maken van het preparaat verbinding met de Maan, Mercurius, Venus en de Aarde moeten maken om hun krachten met het preparaat te verbinden. Waar voorheen in de dierlijke elementen van de koe de kosmische krachten tot uiting kwamen zal kijkend naar de huidige mensontwikkeling deze steeds minder voor de mens beschikbaar zijn. Het is aan de mens om zich zo te scholen en te ontwikkelen zodat hij vanuit zijn "IK" en zijn individualiteit zelf contact legt met de kosmos, waar hij immers bewoner van is.

¹ Dynamische bodemvitalisatie is een methodiek die zich richt op het herstellen van de natuurlijke balans in de bodem door samen te werken met de Landschapsdeva (Huijssen 2020).

4.3 Deelvraag 2:

2. Welke combinaties hebben een gelijkwaardige kosmische werking als het Koehoornmest (BD500) preparaat bij toepassing in de praktijk?

In deze paragraaf zullen de onderzoeksresultaten ten aanzien van deelvraag 2 beschreven worden. De resultaten van deelvraag 2 komen voort uit de vergelijking en analyse van stijgbeelden die gemaakt zijn van de geoogste spinazie, hierbij is gebruik gemaakt van Goetheanistische beoordelingsmethoden en de naamgeving van de zones (fig. 1.) komt uit het volgende artikel Zalecka et al., (2006) "Entwicklung und Validierung der Steigbildmethode zur Differenzierung von ausgewählten Lebensmitteln aus verschiedenen Anbausystemen und erarbeitungsprozessen".

Er is in deze rapportage niet genoeg ruimte om uitgebreid over de interpretatie van Stijgbeelden te schrijven. Ik zal hier echter wel een korte beschrijving van de naamgevingen in de afbeelding geven. Er zijn drie zones te onderscheiden: Base-, Bowl-, Flag zone. De Flag zone bevat echter nog een zone dat zich door al de zones heen kan vormen, genaamd "Drop zone".

De "Base zone" is de basis waarvan uit een stijgbeeld opstijgt. Een stijgbeeld is te vergelijken met een veld met graan. De verticale lijnen ontstaan net als het gewas in de bodem (de Base zone), met een sterke basis kun je stijgen en groeien. Vanuit de "Bowl zone" groeien de aren recht omhoog waarbij ze op hun eigen benen staan. Wat zich kan uiten in de rechte/verticale vormen in de "Flag zone".

In de bovenzijde van de "Flag zone" vormt zich de "Drop zone". Dit is de zone waar de omlaag vallende druppels ontstaan. Deze druppels vormen zich bij een sterk beeld alleen in het bovenste deel van de "Flag zone". Lijken deze richting de "Bowl zone" te uit te strekken (te vallen) dan zegt dit wat over de kracht waarmee het beeld overeind kan blijven staan. Stijgbeelden van producten met een hoge levenskwaliteit geven over het algemeen een harmonisch-, rustig- en helder beeld.

STANDARDIZATION OF THE STEIGBILD METHOD

47

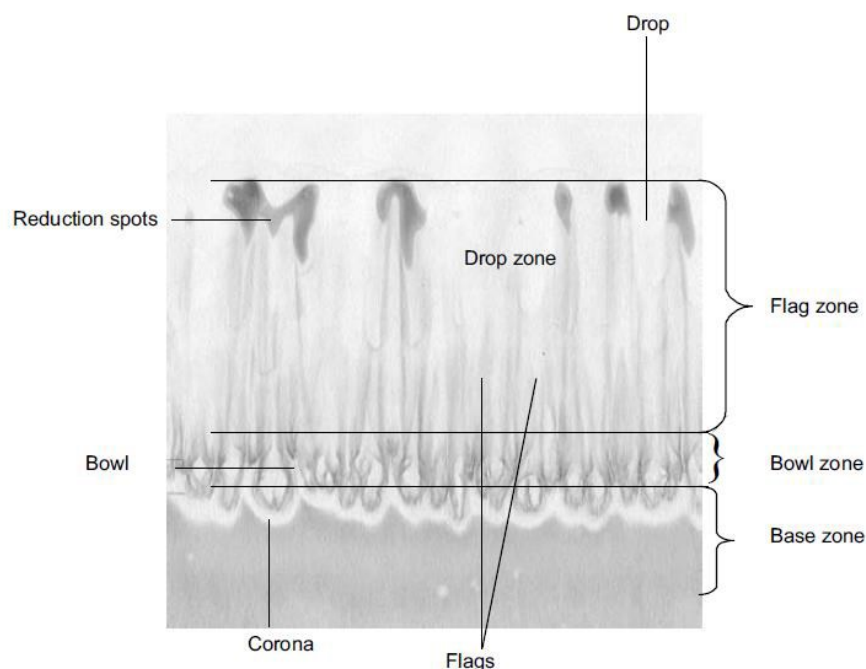

FIGURE 1. Zonal description of a Steigbild with groups of criteria for the visual evaluation.

Beoordeling en vergelijking van de stijgbeelden:

Na het inzaaien van de onderzoeksvelden en besprenkelen met de preparaten is in mei 2023 de spinazie geoogst. Na de oogst zijn per onderzoeksveld drie beelden gemaakt. Een stijgbeeld direct na verwerking van de spinazie, één twee dagen na verwerking, één vier dagen na verwerking. Het sap dat bij verwerking is ontstaan en gebruikt wordt om een stijgbeeld te maken, is in de tussentijd in de koelkast bewaard, om zo op een gecontroleerde manier een natuurlijke rijping te laten plaatsvinden. Zoals in de Paragraaf 3.4 is beschreven is, zijn de beelden van elk veld, met elkaar vergeleken om de mate van rijping te beoordelen. Na deze beoordeling zijn de velden met elkaar vergeleken. Voornamelijk is het verse sap en 4 dagen gerijpt sap beschreven, omdat deze de meest expliciete resultaten geeft. Sap van 2 dagen rijping voegt niet veel informatie toe ten opzichte van sap van 4 dagen rijping dat meer gedefinieerde vormen heeft.

Graag verwijs ik bij de beschrijvingen van de resultaten naar de bijlage waar de stijgbeelden per onderzoeksveld worden weergegeven.

BD500 valt onmiddellijk op tussen de vijf andere beelden (nulmeting en Bloesemcombinaties) door zijn levendige kleuren. Dit kenmerk draagt bij tot een helder, gecentreerd, gedefinieerd, rechtopstaand, solide beeld. In sap van 4 dagen rijping is de "Bowlzone" goed zichtbaar en samen met de Flag zone, gekenmerkt door rechte verticale vormen, draagt deze bij aan het solide aspect van het hele beeld. De verticale vormen zijn allemaal geïntegreerd in het beeld en geven een algemeen idee van homogeniteit en consistentie. Het beeld van BD500 wordt nu als basis gebruikt voor de analyse van de Bloesemcombinaties.

Nulmeting (Veld 1 en 7 zie Bijlage 1.1, 1.7) versus BD500 (Veld 2, 8 zie bijlage 1.2 en 1.8)
De nulmeting heeft, kijkend naar beeld BP 0.1 van bijlage 1.1, over het algemeen een minder uitgesproken, een vlakker ogend beeld. Daarbij vervaagt bij de rijping (beeld BP 3.0) de Bowl zone. De Flag zone lijkt hierdoor wat los te komen van de basis. Dit laat een mate van verminderde stabiliteit en stijgkracht zien. Ze behoudt een relatief stabiel beeld met duidelijkere (Drops) druppelvorming en geeft een minder sterk beeld dan het veld behandeld met BD500.

BD500 (Veld 2, 8 zie bijlage 1.2 en 1.8) vs. Bloesemremedie combinatie (BL combinatie) 1 (veld 3, 9 Bijlage 1.3, 1.9)

BD500 heeft een harmonischere en meer 'guirlande achtige' druppelvorming in tegenstelling tot BL combinatie 1 deze heeft een beweeglijke Flag zone waarbij de banners van BD500 meer een verticalere uitstraling hebben. Bij de BL combinatie 1 kan dat te maken hebben met de minder sterke Base zone waardoor ze minder sterk omhoog kan rijken en een beetje een knielende beweging maakt. De verticale lijnen ontstaat net als een gewas in de bodem (de Base zone), met een sterke basis kun je stijgen en groeien je aren recht om hoog waarbij ze op hun eigen benen staan. Wat zich kan uiten in de rechte/ verticale vormen in de Flag zone.

BD500 (Veld 2, 8 zie bijlage 1.2 en 1.8) vs. BL combinatie 2 (veld 4, 10 zie Bijlage 1.4, 1.10)

Over het geheel genomen is naast de vergelijking met BD500 opvallend dat het beeld wat BL combinatie 2 maakt een zwakkere versie is van BL combinatie 1. Daarbij zijn bij BL

combinatie 2 kleine druppels in de bovenzijde van de Flag zone te zien. Daarnaast geeft het beeld in het geheel een diffuser beeld dan BD500. Zowel BL combinatie 2 als BD500 hebben een gelijkwaardige brede grondslag. Bij BL combinatie 2 zijn de vormconfiguraties in de Flag zone chaotischer, minder hoog dan bij BD500. Het is hierbij duidelijk dat ze niet genoeg kracht in zich had om volledig gevormd te worden.

BD500 (Veld 2, 8 zie bijlage 1.2 en 1.8) vs. BL combinatie 3 (veld 5, 11 zie Bijlage 1.5, 1.11) BD500 heeft een meer guirlande vorming van druppels waarbij de druppelvorming van BL combinatie 3 een wat onregelmatig uiterlijk heeft. Hier ligt dan ook de focus op als je naar de druppel kijkt dat van de bodem tot aan de top te zien is. Kwa hoogte rijken de verticale banners een zelfde hoogte. BL combinatie 3 geeft een diffuser uiterlijk in de basis waardoor het lijkt dat deze verdwijnt. Boven aan de Flag zone (waar druppelvorming plaatsvindt) is het beeld erg ingetrokken.

BD500 (Veld 2, 8, zie bijlage 1.2 en 1.8) vs. BL combinatie 4 (veld 6, 12 zie Bijlage 1.6, 1.12) Waarbij in serie 1 de beelden een beter gevormde structuur en harmonie lijken te hebben geeft BL combinatie 4 over het algemeen qua vorm, configuratie een chaotischer beeld dan BD500. Hier vindt hetzelfde proces plaats als bij BL Combinatie 3, de basis raakt de verbinding met het overige beeld kwijt. Verticale banners in de Flag zone lijken over te hellen en geven veel beweging waarbij BD500 een gestructureerde en rustiger uiterlijk geeft dat een rechtopstaande stijging laat zien.

Hoofdstuk 5: Conclusie

Dit onderzoek heeft getracht een antwoord te geven op de vraag: 'Wat is de toepasbaarheid van Bloesemremedies als aanvulling op het BD500 preparaat?' Hiervoor is een kwalitatief vooronderzoek gedaan om te kijken naar de werkzaamheid en effecten van verschillende Bloesemcombinaties in vergelijking met BD500 preparaat (Koehoornmestpreparaat). Voordat we antwoord gaan geven op de hoofd- en deelvragen wil ik naar voren halen wat het achterliggende doel naast het vinden van een bredere toepasbaarheid van de kwaliteiten van het BD500 preparaat is.

De huidige fase van de mensheidsontwikkeling daagt ons uit tot het ontdekken van een individuele toegang tot de elementaire wereld, het in contact treden met de natuur en vanuit die verbinding en afstemming een samenwerking aan te gaan. Deze verbinding en afstemming is altijd uniek, omdat dit een individuele ontwikkelingsweg is. Een uitdaging ligt hier omdat er een mondiaal probleem is van bodemverschraling en afname van biodiversiteit. Hier ligt een mogelijkheid voor de boer om de samenwerking met de natuur te herstellen of te verbeteren.

Vanuit deze optiek dient een preparaat afgestemd te zijn op de landbouwindividualiteit: boer, bodem, elementwezens/deva en al wat leeft en groeit op het bedrijf. Door gebruik te maken van verschillende Bloesemremedies kan het preparaat (Bloesempreparaat) optimaal afgestemd worden op de behoefte van de bodem en haar gewassen. De Bloesempreparaten worden afgestemd op de bodem door gebruik te maken van de methodiek voor Dynamische bodemvitalisatie. Uit vooronderzoek is naar voren gekomen dat het voor de boer essentieel is om af te stemmen op de planeetkrachten die het groeiproces van de plant begeleiden. Dit kan de boer doen door zich in meditatieve toestand een verbinding te maken tussen de individuele bloesemremedies waaruit het Bloesempreparaat bestaat en de planeet die met deze Bloesemremedie vertegenwoordigd wordt. De boer heeft daarmee een centrale rol en kan het bewustzijn vergroten voor de behoeften van de bodem, zijn bedrijf, zijn eigen individualisering en zijn omgeving.

Dit in gedachten houdend is met de hoofd- en deelvragen, gezocht naar een preparaat dat al de bovenstaande aspecten in zich heeft. Een preparaat dat aansluit bij de huidige mensheidsontwikkeling en de landbouwindividualiteit. Het is ook vanuit dit perspectief dat aan het einde Hoofdstuk 4 een paragraaf 4.2 geschreven is.

Hoofdvraag: Wat is de potentie van Bloesemremedies als gespecificeerde en gediversifieerde uitbreiding van het Koehoornmestpreparaat?

Deelvragen:

1. Welke combinaties hebben mogelijk een theoretische gelijkwaardige kosmische werking als het BD500 preparaat?
2. Welke combinaties hebben een gelijkwaardige kosmische werking als het BD500 preparaat bij toepassing in de praktijk?

Uit literatuuronderzoek en interviews met deskundige op gebied van preparaten en bloesemremedies zijn er gegevens verzameld om antwoord te geven op de vraag: “Welke combinaties hebben mogelijk een theoretische gelijkwaardige kosmische werking als BD500?”. Kijkend naar de resultaten uit hoofdstuk 4.1 is gebleken dat de werkzaamheid van het BD500 geconcentreerde, levenwekkende winterzonnekracht, de zonnekracht, die via de binnenplaneten (voetnoot) wil werken en daardoor bij de plant werkt op kiemen, wortelontwikkeling en groei is. De besproeide grond kan deze levenwekkende (winter) zonnekrachten voor de plant aantrekken. Het is als het ware dat de aarde zo vervuld wordt dat ze plant wil worden (Steiner, 1924) Door alle losse componenten waaruit het preparaat is samengesteld te doorgronden en te vertalen naar hun werkzame planeetkrachten is in dit onderzoek naar voren gekomen dat Mercurius, Venus, de Maan en (winter) zonenkracht werkzaam zijn in het preparaat.

Om een brug te slaan tussen de planeetkrachten en Bloesemremedies is gekeken naar de kruidgewassen en de mate waarin zij planeetkrachten typeren. Kijkend vanuit dit perspectief zijn er, om een evenwichtige combinatie van Bloesemremedies te verkrijgen dat een gelijkenis heeft aan het BD500 preparaat, kruiden nodig die Maan, Mercurius, Venus en (winter)zonnekracht eigenschappen in zich hebben. Zoals Melly Uyldert (Uyldert 1982) beschreef zit in elke plant deze kracht, echter sommige vertegenwoordigen deze meer dan anderen.

Als vertegenwoordigers voor Maan krachten zijn onder andere Eik en Waterlelie gekozen. Voor Mercurius: Kamille, Haver, Pepermunt. Voor Venus: Duizendblad, Aardbei en Hardgespan. En voor de (winter) Zonnekracht: Aardpeer. Met deze vertegenwoordigers voor de planeetkrachten waaruit het BD500 preparaat mee vervuld is zouden combinaties te maken zijn die in theorie een gelijkende werking zouden hebben als het BD500 preparaat. Theoretisch gezien zouden we kunnen zeggen dat het mogelijk is dat Bloesempreparaten een gelijkwaardige werking kunnen hebben als het BD500 preparaat.

Kijkend naar de resultaten beschreven in Hoofdstuk 4.3 is te concluderen dat Bloesemcombinatie 1 het meest dicht bij een de werking van BD500 preparaat komt. De bloesemcombinatie laat echter nog wel een energieverlies zien, als dit energieverlies is opgelost laat het stijgbeeld een gelijkwaardig beeld te zien als het stijgbeeld van spinazie met het BD500 preparaat. Mijn hypothese is dat dit de enige marker is die de bloesemcombinatie ervan weerhoudt om een gelijkwaardige werking te hebben als het BD500 preparaat. Waarmee de bloesemcombinatie d  n van grotere waarde kan zijn omdat deze afgestemd kan worden op de specifieke behoefte van de bodem, boer en het gewas en er herstel van de bodem plaats kan vinden. In een vervolgonderzoek wil ik op een dieper niveau kijken naar het energieverlies en wat hiervan de oorzaak is. Mijn hypothese is dat het zou kunnen liggen aan de verhouding van Bloesemremedies in de combinatie of de mate van afstemming op de planeetkrachten.

Ondanks dat het Bloesempreparaat nog niet een gelijkwaardige werking heeft en nader onderzoek nodig is, heeft dit onderzoek wel zichtbaar gemaakt dat er meerdere mogelijkheden zijn om de specifieke werking en uitwerking te hebben op een gewas en daarmee wordt de overtuiging van Steiner bevestigd dat hij aangaf dat de preparaten slechts een begin waren van de mogelijkheden (Landbouwcursus, 1924). De veelzijdigheid van het gebruik van Bloesemremedies naast geneesmiddel voor mens en dier ook aangetoond een dynamische bodemvitaliserende werking heeft op de bodem, zoals ook terug te lezen is in mijn vorige onderzoek.

Het doel van dit onderzoek is geweest om aan te sluiten bij de huidige mensheidsontwikkeling. De huidige ontwikkeling van de wereld waar we leven daagt ons uit tot het ontdekken van een individuele toegang tot de elementaire wereld, het in contact treden met de natuur en kosmos vanuit verbinding en afstemming een samenwerking aan te gaan. Hiermee wordt bedoeld op de verbinding die de tuinder vanuit zichzelf met de bodem, het (nog te planten) gewas en de kosmos heeft en aan kan gaan. Vanuit deze optiek dient een preparaat afgestemd te zijn op de landbouwindividualiteit en is een algemeen werkend preparaat niet meer van deze tijd, gezien de huidige vershraling en bodemproblemen. Met Bloesemcombinatie poog ik een eerste stap te zetten in een vernieuwend preparaat die tegemoetkomt aan wat de tijdsgeest van ons vraagt.

Résumé, doordat de onderzoeker in contact is getreden met de bodem, elementwezens/ deva, gewas en individuele elementen die vanuit de kosmos van belangzijn (Maan, Mercurius, Venus en (winter) zonnekracht) bij het BD500 preparaat, is het gelukt om een uitwerking van een Bloesemremedie combinatie te vinden, dat in de buurt komt bij de uitwerking van het BD500 preparaat. Met dit resultaat heb ik laten zien dat het mogelijk is om vanuit je eigen individualiteit en bloesemcombinaties een impuls af te geven dat een invloed heeft op het gewas. Hiermee is een stap gezet om in contact te treden met de natuur en vanuit verbinding en afstemming samenwerking aan te gaan, wat door de tijd heen ten goede komt van de vitaliteit van de bodem. Waardoor in de meest ideale omstandigheden de samenwerking tussen natuur en mens wordt hersteld.

Hoofdstuk 6: Discussie

Theoretisch gezien zouden Bloesemremedies een gelijkwaardige werking hebben aan het BD500 preparaat, de praktijk bleek weerbarstiger. Het krachtverlies dat in de “Base” van de stijgbeelden van Bloesemremediecombinatie te zien is vraagt om verder/ diepgaander onderzoek. Daarbij moet gesteld worden dat dit een vooronderzoek is, waarin de resultaten veel belovend zijn gebleken.

Terugblikkend op het onderzoek zijn er enkele punten die om verbetering vragen. Het koude voorjaar zorgde ervoor dat de spinazie minder volgroeid was dan gewenst en toch geoogst moest worden. Het resultaat hiervan is dat de stijgbeelden een minder gerijpt, beeld geven dan van spinazie dat volgroeid is. Daarnaast kan de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot worden door het onderzoek op meerdere locaties te laten plaatsvinden. Dit onderzoek is een vooronderzoek en vond op één locatie plaats, om de betrouwbaarheid van de gegevens te vergroten zou een vervolgonderzoek gedaan moeten worden dat op meerdere locaties plaatsvindt. De validiteit van data-analyse is sterk afhankelijk van de expertise van de onderzoeker. Om de validiteit in dit vooronderzoek te vergroten heeft de onderzoeker meermaals expertise van buitenaf ingeroepen. Dit vond bijvoorbeeld plaats bij de beoordeling van de Stijgbeelden. Bij een vervolgonderzoek waarin de boer zelf de remedies toepast is scholing belangrijk om de boer te scholen in deze methodiek om voldoende expertise en validiteit te kunnen garanderen.

Daarbij moet geschreven worden dat de meerwaarde van deze methode de individualiseringslag van de mens ontwikkeling aanraakt en een verfijndere afstelling van de behoeften van de bodem, gewas en bedrijfsindividualiteit gemaakt kan worden ten aanzien van de kosmische krachten (Maan, mercurius venus en (Winter)zonnekracht) die deze delen van het geheel nodig hebben om een goede oogst te kunnen waarborgen, wat een duidelijk aanvulling is op het BD500 preparaat.

Daarbij wil ik aanstippen dat in voorgaand onderzoek “Onderzoek naar de effecten van Bloesemremedies op de bodemvitaliteit van tuinbouwgrond” dat in 2019 tot 2020 op Warmonderhof in de Flevopolder gedaan is, is opgevallen dat voor een goede gewasgroei en oogst niet alleen een preparaat voldoende hoeft te zijn. Soms staan er gebeurtenissen die in het verleden plaats hebben gevonden in de weg. Zo werd in dat onderzoek opgemerkt dat elementaire wezens die tot de zee behoren op de tuinderij aanwezig waren. Deze wezens waren nog niet geheel bewust dat het landschap dat ooit tot de zee behoorde was ingepolderd. Dit gaf in dit geval afwateringsproblemen, waardoor schimmelziekten meer plaatsvonden. Na afstemming op deze elementaire wezens en behandeling met Bloesemremedies is de capillaire werking van de bodem toegenomen en bleef valse meeldauw uit. Hier mee wil ik aanstippen dat één preparaat bv BD500 preparaat nooit voor alle gebieden of tuinderijen hetzelfde werkt. Individuele afstemming is nodig en daarbij een fijnmazige afstemming op de behoefte en een combinatie van verschillende kruiden preparaten, bijvoorbeeld Bloesemremedies. Hiermee wordt dus de veelzijdigheid van Bloesemremedies en Bloesemcombinaties aangetoond wat onmisbaar is in de biologisch-dynamische landbouw zodat je nog meer in samenwerking met de natuur kan telen.

Wat mij betreft is het dus belangrijk om bij een bedrijf eerst onderzoek te doen naar de bodem door middel van chromatografie, om in beeld te krijgen wat deze bodem nodig heeft om zijn gewas goed te kunnen dragen. Wanneer men de bodem in beeld heeft gekregen kan deze worden behandeld met Dynamische bodemvitalisatie waardoor de voorwaarden voor het telen van gewassen zijn gerealiseerd. Vanuit hier kan een afgestemd prepraat door de boer worden toegepast en zal deze gericht ten goede komen van de gewasgroei. Bij abnormaliteiten binnen de chroma's zou aanvullend nog ketenonderzoek (compost/mest etc.) gedaan kunnen worden om de bron van de abnormaliteit op te sporen.

Idealiter wil je er dus eerst voor zorgen dat de basis (de bodem) in optimale staat is om gewassen te kunnen dragen, voordat preparaten (die een ondersteunende werking hebben) uitgebracht- en gewassen gezaaid worden zodat;

*“Opdat de akker weer vol van leven is,
gewassen voortbrengt die vol levenskracht zijn.
Zodat de producten weer lichaam, ziel en geest kunnen voeden”.*

7. Nawoord

Mijn dank gaat uit naar Paul Doesburg en Theo Georgiades voor het geloof en vertrouwen in het project, ondersteuning bij subsidie aanvraag en voor alle momenten van sparren. Theo Georgiades wil ik graag bedanken voor het beschikbaar stellen van zijn Stichting Metamorfose, stimuleren om verder onderzoek te doen met preparaten, ondersteuning bij subsidie aanvraag en advies over literatuur. Daarbij wil ik ook graag de Iona stichting bedanken voor hun vertrouwen en financiële ondersteuning bij dit project.

Dank ook aan de tuinder Gaveshi Reus van tuinderij de Watertuin voor het beschikbaar stellen van de grond waar de Spinazie in mocht groeien.

Mijn partner Femke heeft me geholpen bij het schrijven van het onderzoeksrapport. Daarnaast heb ik tijdens het gehele proces verschillende professionals ontmoet die in het werkveld ervaring hebben opgedaan met verschillende elementen van het onderzoek: Greta Guglielmetti, Joke Bloksma, Carmencita de Ruiter ook aan hen hartelijk dank.

Daarbij wil ik ook de elementaire- en geestelijke wereld bedanken voor al de inzichten en ondersteuning die ik van hen ontvangen heb. Zonder hen was dit onderzoek nooit ontstaan.

Martijn van den Huijssen

De Groene Vallei
Telefoon: 06-17139398
info@degroene-vallei.nl

Literatuurlijst

Andeweg (2011). *Scheppend Leven, over de grondbeginselen van energetisch beheer*. Cothen Uitgeverij Juwelenschip.

Amons, Beekman, van Romunde (1981). *Antroposofie en natuurwetenschap, Een inleiding tot Goetheanistische fenomenologie*. Zeist, Uitgeverij vrij geestesleven.

Barker (2009). *The handbook of Rising Pictures*. Lightning Source UK.

Demeter (2020), biologisch dynamische preparaten geraadpleegd op 3 november 2020 via <https://www.stichtingdemeter.nl/biodynamische-preparaten>

Huijssen (2019). *Bloesemremedies op tuinbouwgrond*. Nijmegen De Groene Vallei.

Huijssen (2020). *Vervolgonderzoek Dynamische bodemvitalisatie met Bloesemremedies*. Nijmegen De Groene Vallei.

Lammerts van Bueren (1995). *70 jaar praktijk, onderzoek en visie*. Louis Bolk Instituut/ Vereniging voor Biologisch-Dynamische Landbouw en Voeding.

Lievegoed (1950). *Planetenkrachten en levensprocessen*. Vereniging voor Biologisch-Dynamische Landbouw en Voeding.

Maessen Y. (2009). *Kruiden, Signatuur en Eigenschappen*. Het Kruidenrijk

Scheffer M. (2008). *Bach Bloesemtherapie*. Den Haag, De Diehoek

Stichtingdeheraut (2017). *Natuurwezens*. Geraadpleegd op 15 september 2019 via https://www.stichtingdeheraut.nl/images/Themadagen_2017/20170128_Natuurwezens/20170128%20BP%20Natuurwezens.pdf

Uyldert, M (1982). *Sterren mensen kruiden*. Amsterdam, De Driehoek.

Wright, M (2015). *The perelandra garden workbook*. Virginia

Zaalberg, B (2013). *Bloesemremedies een geschenk uit de natuur*, Horst

Zalecka et al. (2006). *Entwicklung und Validierung der Steigbildmethode zur Differenzierung von ausgewählten Lebensmitteln aus verschiedenen Anbausystemen und erarbeitungsprozessen*. Witzenhausen

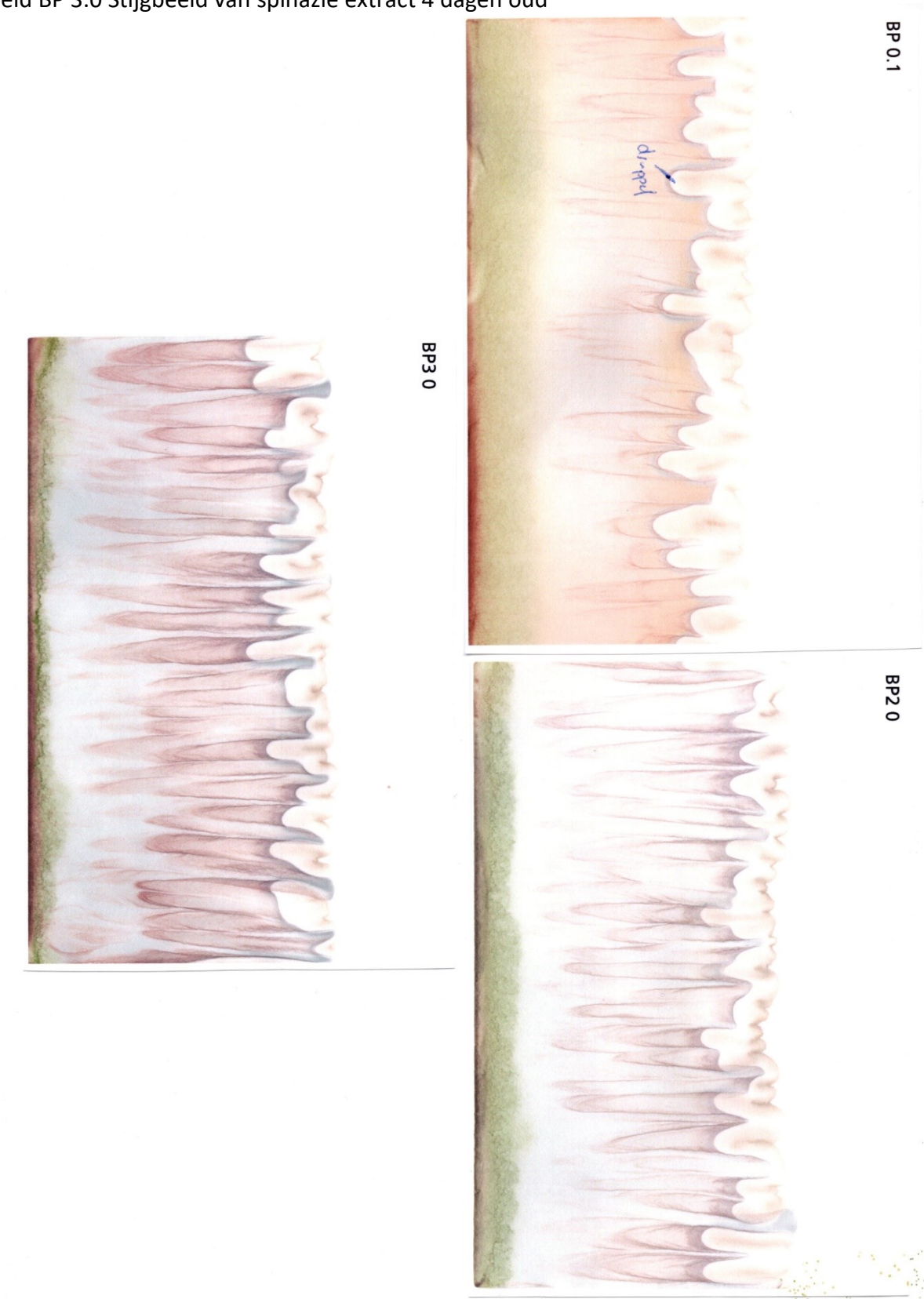
Bijlage

Bijlage 1.1 Stijgbeelden Veld 1: Neutrale spinazie.

Beeld BP 0.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.0 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.0 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

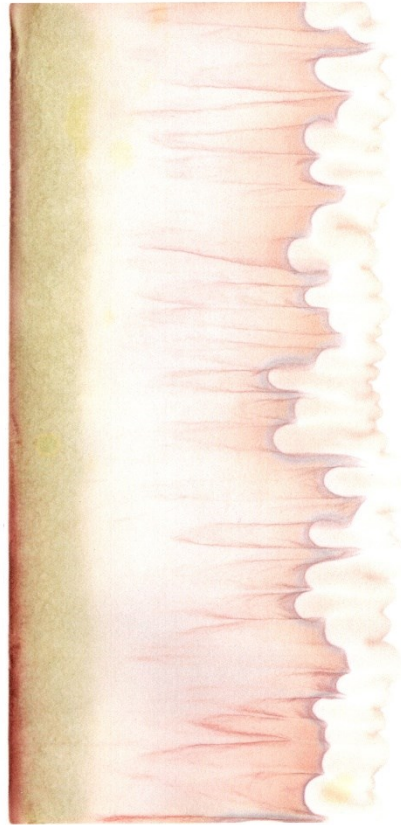
Bijlage 1.2 Stijgbeelden Veld 2: BD500

Beeld BP 1.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.2 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.2 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

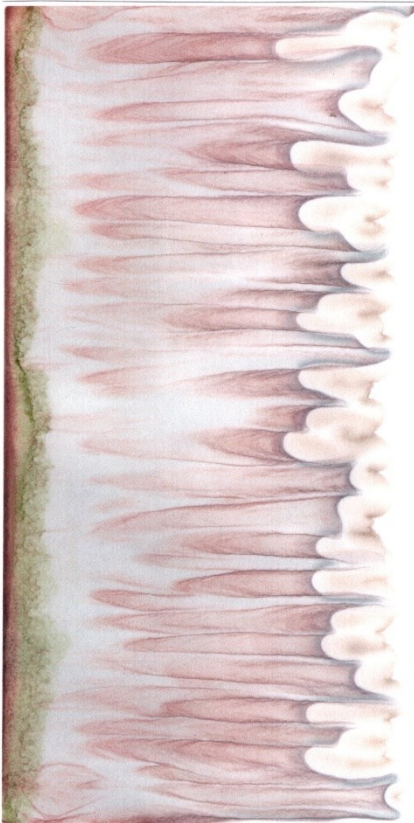
BP 1.1

BP2 2

BP3 2

Bijlage 1.3 Stijgbeelden Veld 3: Bloesemremedie combinatie (BL combinatie) 1

Beeld BP 2.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.1 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.1 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

BP 2.1

BP2 1

BP3 1

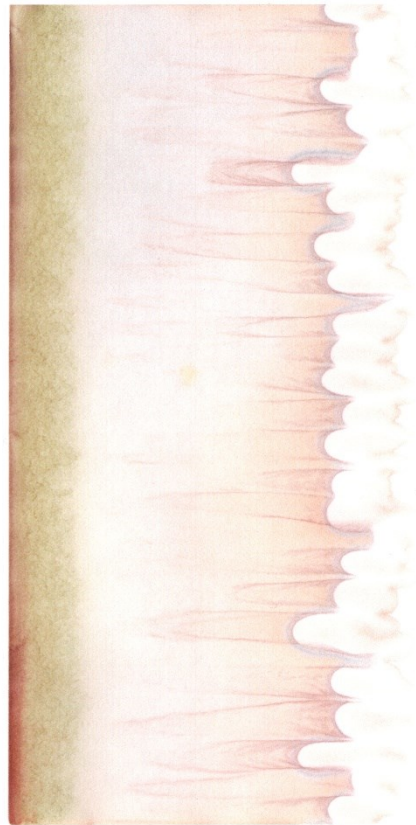
Bijlage 1.4 Stijgbeelden Veld 4: BL combinatie 2

Beeld BP 3.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.3 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.3 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

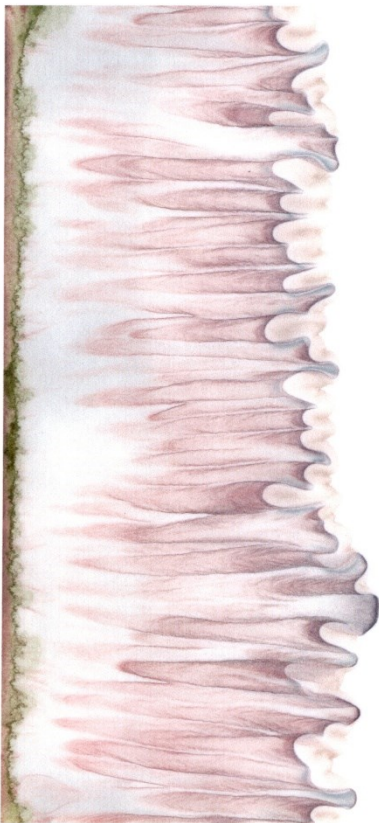
BP 3.1

BP2 3

BP3 3

Bijlage 1.5 Stijgbeelden Veld 5: BL combinatie 3

Beeld BP 4.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.4 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.4 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

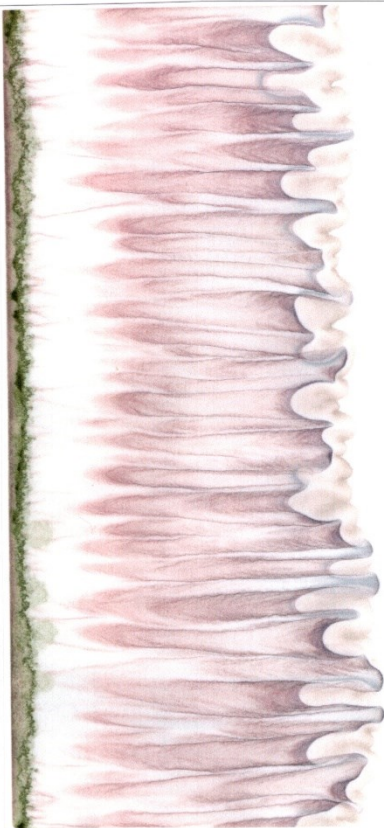
BP 4.1

BP2 4

BP3 4

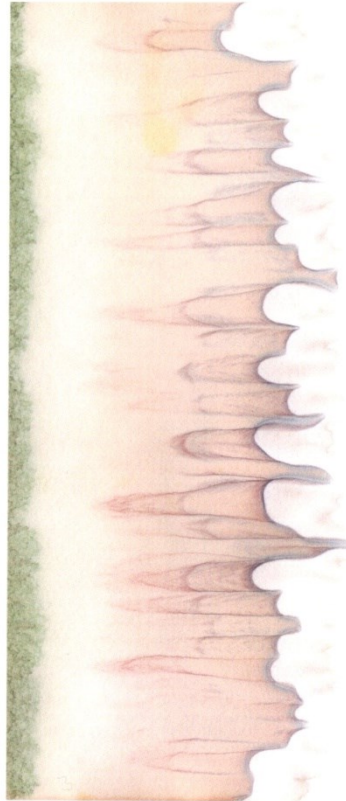
Bijlage 1.6 Stijgbeelden Veld 6: BL combinatie 4

Beeld BP 5.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

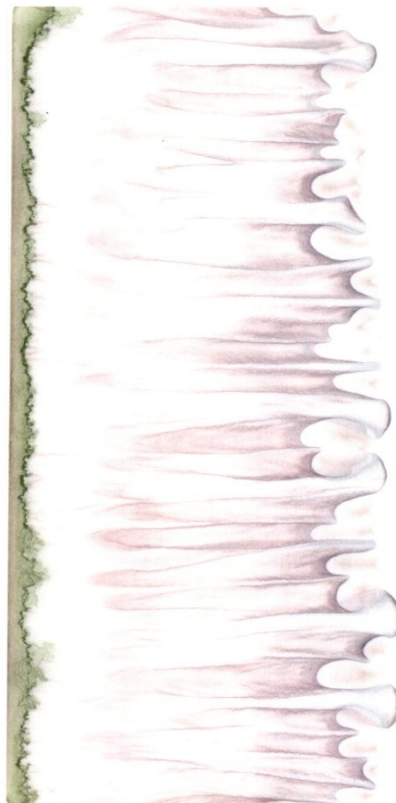
Beeld BP 2.5 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.5 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

BP 5.1

BP2 5

BP3 5

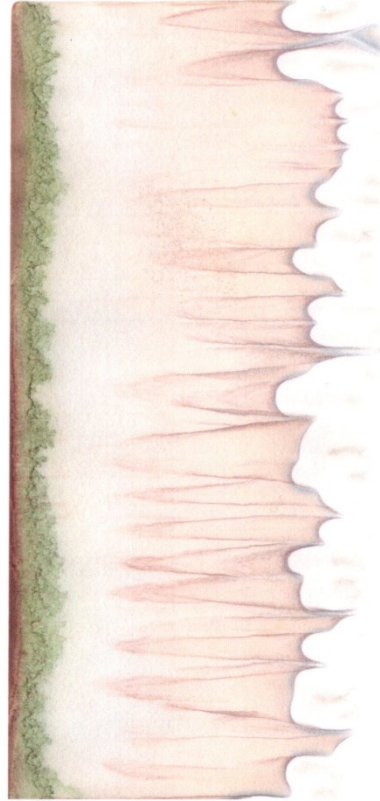
Bijlage 1.7 Stijgbeelden Veld 7: Neutrale Spinazie

Beeld BP 6.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

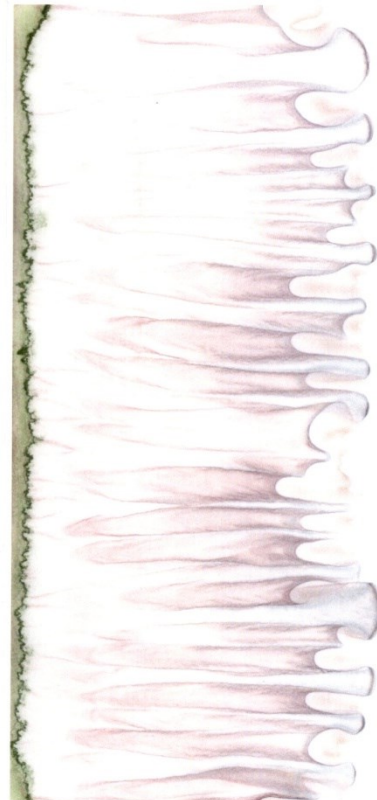
Beeld BP 2.6 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.6 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

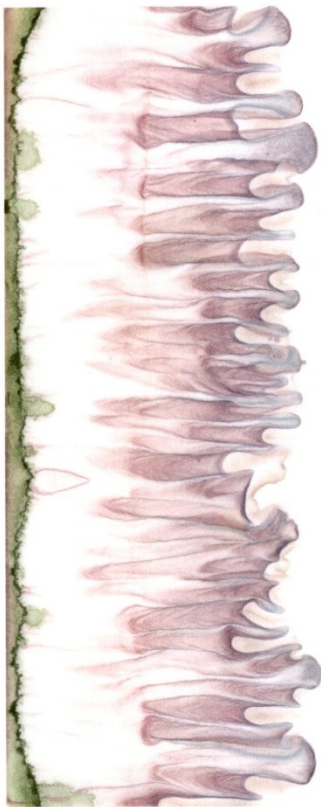
BP 6.1

BP2 6

BP3 6

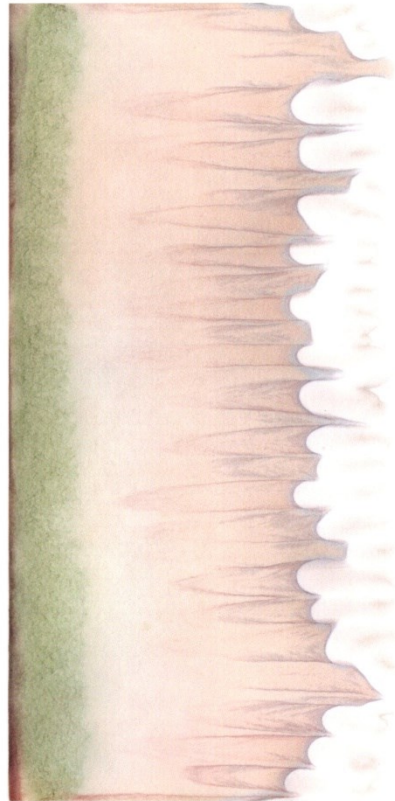
Bijlage 1.8 Stijgbeelden Veld 8: BD500

Beeld BP 7.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.7 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.7 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

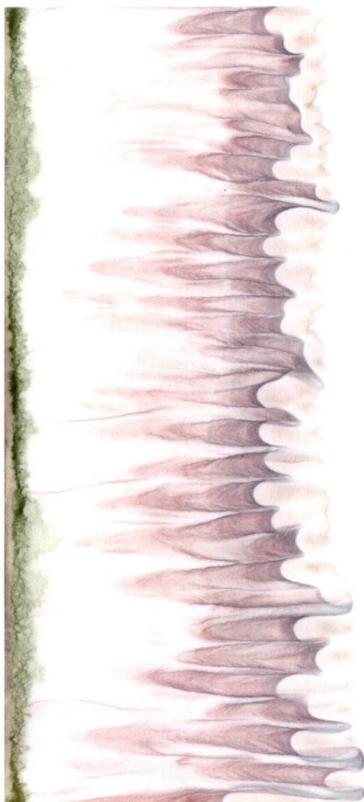
BP 7.1

BP2 7

BP3 7

Bijlage 1.9 Stijgbeelden Veld 9: BL combinatie 1

Beeld BP 8.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

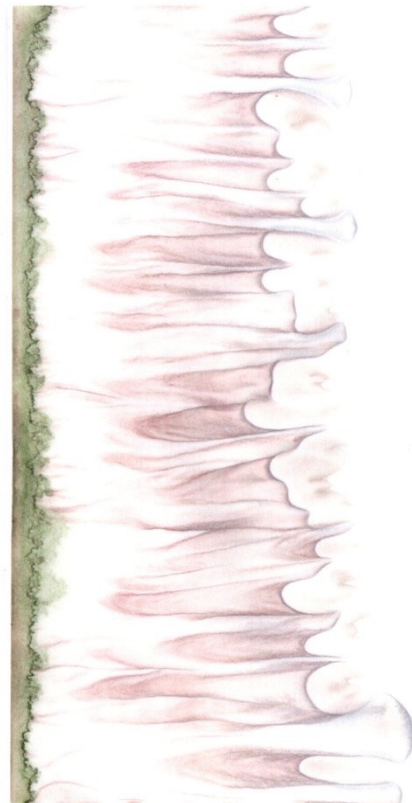
Beeld BP 2.8 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.8 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

BP 8.1

BP2 8

BP3 8

Bijlage 1.10 Stijgbeelden Veld 10: BL combinatie 2

Beeld BP 9.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

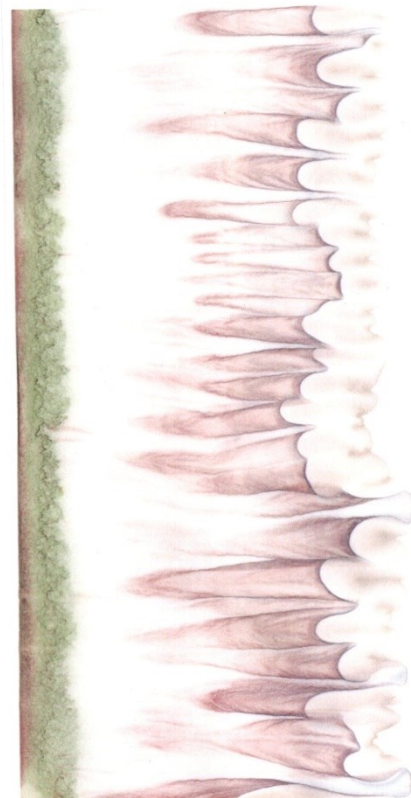
Beeld BP 2.9 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.9 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

BP 9.1

BP2 9

BP3 9

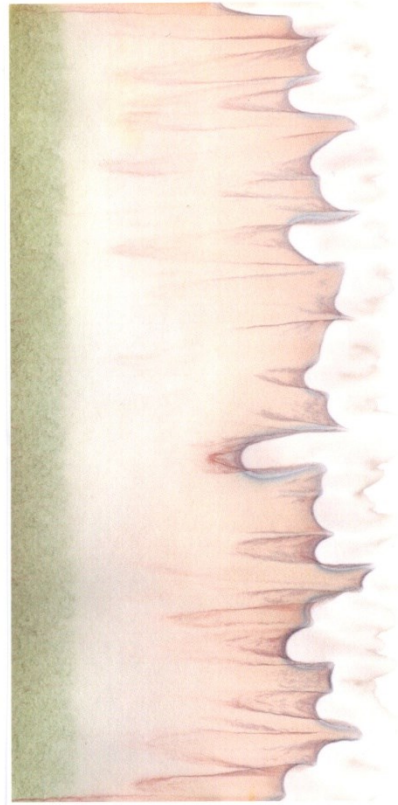
Bijlage 1.11 Stijgbeelden Veld 11: BL combinatie 3

Beeld BP 10.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.10 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.10 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

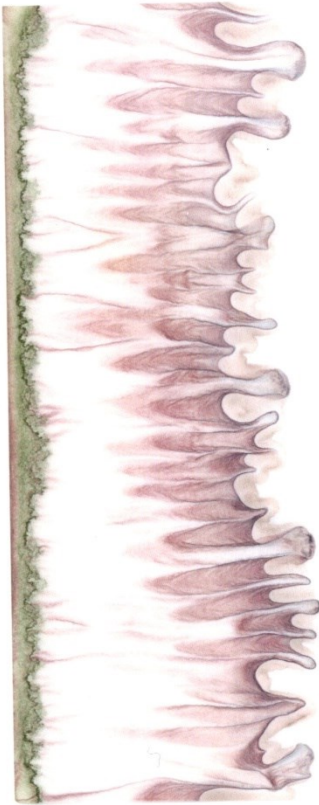
BP 10.1

BP2 10

BP3 10

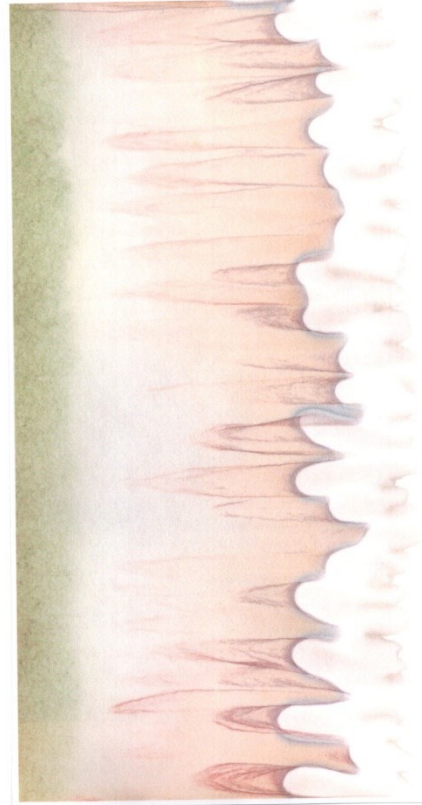
Bijlage 1.12 Stijgbeelden Veld 12: BL combinatie 4

Beeld BP 11.1 Stijgbeeld van spinazie extract vers

Beeld BP 2.11 Stijgbeeld van spinazie extract 2 dagen oud

Beeld BP 3.11 Stijgbeeld van spinazie extract 4 dagen oud

BP 11.1

BP2 11

BP3 11

